

EMBERIBB TÁRSADALMAT ÉPÍTÜNK

**A DEMOKRATIKUS
BALOLDAL PROGRAMJA**

"BUILDING THE GOOD SOCIETY"

Jon Cruddas and Andrea Nahles

compass

Hálás köszönet, az alábbi szervezeteknek, a fordításban nyújtott segítségért

Szociáldemokrata Párt

www.szdp.hu

Central Europe
Labour International

celabour.blogspot.com

Társaság a Történelmi Szociáldemokráciáért
Society for the Social Democratic Tradition

szocdem.info

EMBERIBB TÁRSADALMAT ÉPÍTÜNK

A DEMOKRATIKUS BALOLDAL
PROGRAMJA

Jon Cruddas és Andrea Nahles

compass

www.compassonline.org.uk

I. EURÓPA FORDULÓPONTON

Európa fordulóponthoz érkezett. A bankrendszer nem működik, a vállalkozások tönkre mennek, és növekszik a munkanélküliség. A piacok visszaeséséből adódó gazdasági válság terjed a kontinensen.

Ez a kapitalizmus válsága. Azonban a liberális demokrácia és a társadalom is kudarcot vallott a piaci erők szabályozásában és irányításában. A krízisnek ebben a szakaszában nemet mondunk arra, hogy visszatérjünk a nem fenntartható növekedés, az egyenlőtlenség és a bizonytalan gazdaság korábbi rossz gyakorlatához.

A jövő bizonytalan, sőt fenyegető. Számos veszéllyel kell szembenéznünk: a klímaváltozás, az olajkészletek elapadása, és növekvő társadalmi problémák. Ez a helyzet azonban lehetőségeket és ígéreteket is hordoz, arra hogy újraélesszük a közös célt és megvalósítsuk a közös Európai álmot: szabadságot és egyenlőséget mindenkinek. Ahhoz hogy szembe tudjunk nézni ezekkel a nehézségekkel és megvalósítsuk ezt az ígéretet, új politikai szemlélet szükséges.

Tíz évvel azután, hogy Tony Blair és Gerhard Schröder deklarálta a „harmadik utat”, a demokratikus baloldal most egy másik programot kínál: az „emberibb társadalmat”.

Az emberibb társadalom politikájának lényege a demokrácia, a közösség és a többpártrendszer. Ez a politika azért demokratikus, mert kizárólag az egyének szabad részvétele biztosíthatja a valódi szabadságot és a fejlődést, azért kollektív mert azon a felismerésen alapszik, hogy egymástól függünk és alapvetően közösek az érdekeink. Azért pluralista, mert tisztában van azzal, hogy kizárólag a politikai intézmények sokféleségéből, a gazdasági tevékenység különböző formáiból és a személyes kulturális identitásokból szerezheti meg a társadalom azt az energiát és találékonyságot, aminek segítségével egy jobb, emberibb világot teremthetünk. Ahhoz, hogy létrehozzuk ezt az emberibb világot, amit ezekre az értékekre alapozunk elkövetünk szándékunk, hogy:

- Helyreállítsuk a politika elsődleges voltát, és elutasítsuk a politikai érdekek alárendeltségét a gazdaságiaknak.
- Újrateremtjük a demokratikus partnerséget az egyének és az állam között.
- Egy olyan demokratikus államot hozunk létre, ami számon kérhetőbb és áttekinthetőbb, ezzel minden szinten megerősítve demokratikus intézményeinket, beleértve a gazdaságot is.
- Újból megerősítsük a közjólét – az oktatás, az egészségügy és a társadalmi gondoskodás – érdekeit a piaci érdekekkel szemben.
- Erősítsük és megvédjük a személyes polgári szabadságot.

- Újra felosszuk az osztályokhoz, vétegekhez, nemekhez kötött társadalmi tehervállalást, vagyont és politikai hatalmat, hogy egyenlőbbé tegyük a társadalmat.
- Felismerjük és tiszteletben tartjuk a faji, vallási, és kulturális különbségeket.
- Az emberi szükségleteket és bolygónk érdekeit a profit elé helyezzük.

Az emberibb társadalom létrehozása az ökológiailag fenntartható és igazságos gazdasági fejlődést jelenti mindenki javára. Nincsenek a tarsolyunkban azonnali megoldások vagy kész tervek. A már említett értékeket és célokat szem előtt tartva fogunk megtenni minden egyes lépést közösen, és így tesszük jobbat, emberibbé azt a világot, amiben élünk. Willy Brandt szavaival élve: „Amire szükségünk van, az a gyakorlatias gondolkodás és az idealista küzdés szintézise.”

A saját nemzeti küzdőtereinken is jelentős eredményeket érhetünk el, de rá kell jönnünk, hogy a tőke globalizálódott, miközben a demokrácia javarészt nemzeti szinten maradt. Ez a helyzet egyesítette a német és brit szociáldemokratákat, és ez mindkettőjüket kölcsönösen erősebbé tette. A következő lépés az, hogy ennek a kísérleti kiadványnak a segítségével kiépítsünk egy hálózatot azoknak a párt-európai szociáldemokratáknak, akik

csakúgy mint mi, nemcsak visszatekintenek a múltba, hanem előre néznek, hogy megteremtsék az emberibb társadalmat.

2. TANULJUNK A HIBÁINKBÓL

1999 júniusában Tony Blair angol kormányfő és Gerhard Schröder német kancellár kiadták az európai szociáldemokraták közös deklarációját. Ez a kiadvány egyesítette a brit „harmadik utat” (Third Way) a német „új középúttal” (Neue Mitte). Azt állították, hogy a szociáldemokráciának ez az új modellje széles körben elfogadottá vált. „A szociáldemokraták vannak kormányon az Unió szinte valamennyi országában.” Ma ennek az állításnak majdnem az ellentéte igaz. A szociáldemokraták az uniós államok nagyobb vészében nincsenek kormányok.

A szociáldemokratizmus „harmadik út” aposztrófált történelmi korszaka válasz volt a jobboldal hosszú ideig tartó dominanciájára, mely az 1970-es évek gazdasági válságát követően alakult ki. Ekkor a kapitalizmus egy új időszaka vette kezdetét, mely megszüntette a háborút követő évek jóléti konszenzusát, és új konszenzust teremtett neoliberais értékrend és a szabad piacgazdaság elvei alapján.

A Third Way és a Neue Mitte választási győzelmeit a kompromisszumok és a megszorítások meggyengítették. Sem a brit New Labour sem a SPD nem tudott kiépíteni tartós koalíciót a

változások megvalósítására. 2005-ben mindkét párt több millióval kevesebb szavazatot szerzett, mint 1997-ben vagy 1998-ban és mindketten vesztek mind a helyi, mind a regionális választásokon. Jelentős számú tradicionális munkásosztálybeli szavazó veszette el bizalmát a New Labour és az SPD, mint az érdekeik képviselői iránt. Sokan nem mentek el szavazni, egy növekvő kisebbségük pedig más pártokkal azonosult, olyanokkal, akik azt állították, hogy az ő érdekeiket képviselik majd, mint például a baloldali Die Linke vagy - ami sokkal aggasztóbb - a fasiszta BNP Nagy Britanniában. A munkásosztály intézményei és kultúrája, amik fenntartották a New Labour-t vagy az SPD-t, vagy eltűntek vagy elvesztették társadalmi erejüket.

A „harmadik út” és az „új középút” mint szociáldemokrata modellek feltételek nélkül elfogadták az új globalizált kapitalizmust. Azonban lebecsülték az alulszabályozott piacok destruktív hatását.

Félreértették az európai társadalmakban történő strukturális változásokat. Azt hitték, hogy az osztályokon alapuló társadalom utat adott egy sokkal inkább individualista érdeken alapuló társadalmi modellnek. De az új kapitalizmus nem teremtette meg az osztályok nélküli társadalmat. A piac vezérelte globalizáció alatt a gazdasági robbanás a jómód addig példátlan szintjeit teremtette meg, de a „harmadik út” politikája nem volt képes arra, hogy megelőzze a társadalmak megosztását. Egy évtizednyi szociáldemokrata kormányzás után az osztályok közötti

egyenlőtlenség maradt a meghatározó társadalmi szerkezet. A sikeresség a tanulásban és az általános érvényesülési lehetőségekben továbbra is a családi háttértől függ.

Az neo-liberalizmus korszaka mindig is önpusztításra volt ítélve. Most a gazdasági összeomlás új fordulópontot teremtett. Választhatunk: vagy visszamegyünk a múltba, a nem fenntartható fejlődés, a szabad piacok individualizált fogyasztó központú világába, melyet magas szintű egyenlőtlenség és bizonytalanság fémjelzett, és a klímaváltozás megelőzésének kudarca, vagy meghatározhatjuk a fejlődés egy új irányát, ami igazságon, fenntartható fejlődésen és biztonságon alapszik, és amely egyensúlyt teremt az életünkben a gyártás és a fogyasztás, illetve a munka és az ember élete, mint magánszemély és a társadalom egyik szereplője között. Van alternatíva és ezt európai szinten is kell megvalósítani.

3. EMBERIBB TÁRSADALOM

Alapértékeink: a szabadság, az egyenlőség, a szolidaritás, és a fenntarthatóság egy emberibb világ ígését hordozzák, amely mentes a szegénységtől a kizsákmányolástól és a félelemtől. A mi álmunk egy emberibb társadalom, igazságosabb gazdasággal, amely megteremt a biztonságosabb, zöldebb és igazságosabb jövőt. Azonban ahhoz, hogy ezt elérjük, a kapitalizmusnak felelnie

[http:](http://)

kell a demokráciá előtt és a demokráciát, olyan mértékben kell megújítani és elmélyíteni, hogy az meg tudjon felelni ennek a kihívásnak. Egy emberibb társadalmat nem lehet felülről lefelé építeni, csak az emberek építhetik azt fel, az emberekért. Mai korunk legnagyobb kihívása az emberibb társadalom megteremtése, amely számos következő nemzedék életét határozza majd meg.

Értékeink

Az új szociáldemokrata modell alapját az értékeink képezik. Ezekre építhetjük fel az „emberibb társadalmat”. Ebben a mai új, globális világban úgy kell együtt élnünk európai polgárként, mint szabad és egyenlő embereknek a multikulturális társadalmakban. Olyan politikai intézményeket kell építenünk, melyek révén érezhetjük, hogy egy igazságos társadalomban élünk, és el kell érünk a többi embert is megteremtve a nemzeti és a globális kormányzás demokratikus formáit.

Egy jobb, igazságosabb és nyitottabb világ ideálja több millió ember vágya, akik az együttélés új formáit keresik. Ezt a reményt fejezték ki a különböző helyi társadalmi mozgalmak, az egy-egy ügyért zajló kampányok, a közösségi akciók, a lobbycsoportok tevékenysége, és számtalan magánember informális azonosulása egyes politikai, jótékonyági vagy szociális ügyekkel. A demokratikus baloldal feladata az, hogy a politikai vita, a kollektív

politikai tevékenység, és kampányok segítségével kialakítsa a közös jólét eszméjét az emberek körében.

Az emberibb társadalom lényege a szolidaritás és a politikai igazságosság. A szolidaritás teremti meg azt a bizalmat, ami a személyes szabadság alapja. A biztonság és valahová tartozás, valamint a tisztelet és megbecsülés érzése teremti meg a szabadságot az egyén számára. Ezek az emberibb társadalom kialakulásának a legalapvetőbb előfeltételei. Az önmegvalósítás világát keressük. Az önmegvalósítás iránti vágy azt is jelenti, hogy mindenkinek joga van ahhoz, hogy a saját elképzelései szerint legyen ember. De ez nem a piac központú kapitalizmus egyénközpontúsága, mert ha másoktól elvitatjuk ezt a jogot, az azt jelenti, hogy ez a rendszer nem tud a saját szabályai szerint működni. A szolidaritás kifejezi azt, hogy egymásra vagyunk utalva, egy globalizált világban.

Az autonómia központi fogalom kell, hogy legyen egy olyan jövőben, amelyben az egyénnek lehet a legnagyobb hatalma a saját sorsa felett. Az autonómia nem csak jog, magában hordozza a kötelezettségeket is és a másokkal való együttélés nyűgét. Előfeltételezi, hogy minden polgárnak rendelkezésére állnak azok az erőforrások – pénz, idő, kapcsolatok, és politikai elismertség – melyekkel emberivé teheti az életét. Ez a jogot jelenti, jogot a tisztességes munkához, a megfelelő oktatáshoz és a szociális biztonsághoz. Ezért egy szélesebb politikai közösséget kell

létrehozni, hogy az dönteni tudjon az erőforrások igazságos elosztásáról. Az egyéni szabadság a politikai közösség gyümölcse. A demokrácia illetve annak megújulása központi jelentőséggel bír az emberibb társadalomban.

Ennek az emberibb társadalomnak vezérelve az igazságosság, melynek etikai alapja az egyenlőség. Minden egyén pótolhatatlan, és ugyanannyit ér. Az emberibb társadalomban mindenki ugyanannyi megbecsülést, biztonságot és esélyt kap az életben, függetlenül a háttérétől.

Az osztályalapú hátrányos megkülönböztetés, a rasszizmus, a homofóbia, és a nőkkal szembeni diszkrimináció jogtalan, ezért nincs helye a kultúrában, az oktatásban és a munkahelyeken.

Ezeknek az értékeknek csak az ökológiai fenntarthatóság jelentheti a megfelelő keretet. Az „emberibb társadalom” is része a bolygónak, ezért alkalmazkodnia kell annak ökológiájához, és úgy is képes fejlődni, hogy betartja az ebből adódó kötelezettségeket.

Igazságos és fenntartható ökonómia

Az emberibb társadalom központi alakja az egyén, mint termelő erő. Kizárólag a termelés rendszerét újraszervezve alkothatjuk meg a szabadság és egyenlőség társadalmát. A neoliberais konszenzus nem tudta biztosítani az ígért biztonságot, mert a kapitalizmus „a győztes mindent visz” kultúráját teremtette meg, ami káros volt a

társadalomra és az egyénre egyaránt. Kudarcot vallott a szabad önszabályozó piacok megteremtésében.

Egy újfajta gazdaságot kell kialakítanunk, amely az emberibb társadalom értékeire és intézményeire épül és sokféle különböző gazdasági struktúra és tulajdonforma jellemzi majd. Garantálni fogja, hogy a munkavállalók is részt vegyenek a vállalatokat érintő gazdasági döntések meghozatalában. Ez a gazdasági pluralizmus biztosítja majd, hogy nem fordulunk vissza annak a globálisan kiegyensúlyozatlan gazdasági növekedésnek az irányába, amely a válság kialakulásához vezetett.

Ökológiailag fenntartható fejlődésre van szükségünk, ami kielégíti az emberek egyenlőség iránti vágyát, és javítja az életük minőségét. A klímaváltozás, az ugrászerűen növekvő olaj- és energiaszükségletek miatt illetve az élelmiszer-ellátás biztonságának érdekében nagy léptékű gazdasági változásokra van most szükség. Eljött az idő, hogy átgondoljuk, majd megvalósítsuk a jólét egy új modelljét, ami globálisan is alkalmazható és nem vezet ökológiai katasztrófához. Kizárólag a minőségi növekedés, az értelmes munka és a technológiai fejlődés vezethet a jómódhoz és a jobb életminőséghez, de a piacgazdaságok önmagukban nem képesek megteremteni mindezt. Ahhoz, hogy létrehozzuk a fenntartható gazdaságot a jövőben erőteljesebb állami szerepvállalásra lesz szükség és előrelátóbb, hosszú távú tervezésre.

A reform kezdődhet az alapvető közösségi igényeket érintő szolgáltatások - közművek, szállítás, posta, bankok, közszolgáltatások - állami tulajdonba való visszakerülésével vagy állami irányítás alá vonásával illetve szabályozásával, mindazonon a területeken, ahol ez a leginkább nyomon követhető, igazságos és gazdaságilag fenntartható módja ezek biztosításának. Új szabályozókat kell majd bevezetni és erőteljesebb ösztönző eszközöket alkalmazni, méghozzá egy fenntarthatóbb társadalom igényeihez alakítva.

A piactudaságon alapuló államot olyan polgári állammá kell alakítanunk, amely demokratikusabb és jobban reagál a magánszemélyek és a kisvállalkozások igényeire. Egy erős kiegyensúlyozott centrumot kell kialakítanunk, amely helyi szinten is elég hatékony és erőteljes ahhoz, hogy megvalósítsa a gazdasági és társadalmi fejlődést. A civil társadalmi szervezetek és a szakszervezetek érdekképviseleti szerepét meg kell erősíteni.

Vissza kell állítani a politika elsődleges szerepét a pénzügyi piacokon. A bankszektorban meg kell teremteni a vásárlóközpontú üzleti modellek többségi pozícióját beleértve a kereskedelmi bankokat, a regionális bankintézeteket és a hitelintézeteket, úgy hogy ezek mind különböző szinteken működjenek. Úgy kell biztosítani a bankszektor újraszervezését, hogy az kialakíthassa a vállalati vezetés áttekinthető és számon kérhető formáit. Egy új

szabályozó és felügyeleti keretrendszer fogja meghatározni a bankok szerepét és gyakorlatát és szolgáltatási díjaik rendszerét. Csak a demokratikus hatalommal felruházott, globális szövetségeseikkel rendelkező és adóbevételekkel bíró kormányok érhetik el a megfelelő mértékű változásokat.

A gazdasági válság miatt új globális szövetségekre van szükség; az államoknak együtt kell működniük, és végre abba kell, hogy hagyják az egymás közti versengést mely a mélybe vezet.

A pénzpiacok nemzetközi és európai szintű szabályozására van szükség. A demokráciának felügyelnie kell a nemzetközi nagyvállalatokat a globális ökonómiai demokrácia intézményének bevezetése révén, mely meghatározza a dolgozók képviselőinek jogát a információhoz, a döntéseket előkészítő vitákban való részvételhez, a döntéshozásban való együttműködéshez. A magántulajdonú hitel- és kockázatminősítő intézeteknek, amelyek nagy hatással vannak a gazdasági teljesítményre, reformra és közösségi felügyeletre van szüksége. A tőke liberalizációja és globalizációja újra felosztotta a szegény gazdaságokból származó javakat a gazdagok között, és megnövelte a világméretű gazdasági összeomlás veszélyét. A tőke ellenőrzés alá vonása, az adóparadicsomok megszüntetése és a globális pénzügyi tranzakciók megadóztatása szükséges a gazdasági fejlődéshez és a sérülékeny nemzetgazdaságok védelméhez.

Új ipari politika szükséges, ami körvonalazza a jövő prioritásait és meghatározza Európa és nemzetgazdasági szükségleteit. A termelés részesedése csökken a GDP-ben. Az iparban csökken a munkaerő-foglalkoztatás, és a bérek stagnálnak. Csökken a belföldi kereslet is, és az így keletkező űrt számos országban olcsó jelzáloghitelekkel igyekeztek pótolni. Ez a gazdasági növekedést rövid távon biztosító eszköz már nem működik. A termelőipar alapstruktúráit kell fenntartani és modernizálni, mert ezek biztosítják a foglalkoztatást és alapot teremtenek a szolgáltatóiparnak.

Mostanáig annak a globális gazdasági egyenlőtlenségnek voltunk kiszolgáltatva, ami egyes államok hatalmas kereskedelmi feleslegéből és mások hiányából adódott. Ez a helyzet tarthatatlan, ezért újra kell gondolnunk, hogy hogyan lehetséges ennél kiegyensúlyozottabb kereskedelmi viszonyokat kialakítani Európa különböző régióiban és világszerte.

A gazdaságpolitikának biztosítani kell az üzleti modellek és a tulajdon formáinak sokféleségét. Nem állami monopóliumokkal akarjuk felváltani a monopolkapitalizmust, hanem a közjólét és a lehető legnagyobb fokú gazdasági pluralizmus eléréseért akarjuk szabályozni a piacokat. A kormányzás különböző szintjein, beleértve a nemzetállamokat is, ösztönözni kell a források biztosítását a pénzpiacok számára, hitelekkel kell folyósítani és kötvényeket kibocsátani, hogy biztosítani lehessen a saját infrastruktúra-fejlesztéseket.

Új zöldebb piacokat kell kialakítani, és fejleszteni kell a megújuló energia szektort részben a fosszilis üzemanyagoktól független gazdaság, részben pedig az energiellátás biztonságának megteremtéséért. A legkézenfekvőbb rövid illetve közép távú megoldás a klímaváltozás elleni küzdelemben egy olyan globális fosszilis energiaforrás piac kialakítása, amely illeszkedik a tőke és kereskedelmi rendszerekhez. Ezzel egyidejűleg a gazdasági válságra adott válaszok középpontjában az energia hatékony felhasználásának kell állnia, mivel ez a leggyorsabb módja mind a munkahelyek teremtésének, mind a szennyezőanyag kibocsátás szabályozásának. A kormányoknak Európa szerte „Zöld Stratégiákat” kell kidolgozniuk és koordinálniuk. Támogatásokkal és árkedvezményekkel lehet ösztönözni a nagy volumenű megújuló energiaforrásokat alkalmazó technológiák felhasználását, ami helyettesítheti a nukleáris és széntüzelésű hőerőműveket. A megfizethető fűtődíjak biztosítása érdekében szabályozni kell az energiapiacokat és az energiaárakat, és az energiaszolgáltatóknak számonkérhetőnek kell lennie.

A tudásalapú társadalom központi kérdés ezért a befektetések fókuszában az innovációnak kell állnia és a magas értékű termékek generációjának. A tudáshoz és kultúrához kapcsolódó gazdasági tevékenységet ki kell terjeszteni, túl a jelenleg kiemelt területek korlátain, és ennek igényeit nem szabad a gazdaság többi területére terhelni.

A piacok jelenleg képtelenek a szükséges színvonalas kutatás és a minőségi fejlődés megvalósítására. A szervezetek és termékek fejlesztéséhez és az innováció növeléséhez a kormányok jelentős ösztönző, támogató tevékenységére van szükség és ezzel összhangban kellőképpen szilárd piaci háttérű kockázati tőkére. A sikerhez nélkülözhetetlen az élénk, határozott és magabiztos intézményes kockázatvállalási kultúra elterjedése. Ezek a feltételek jelenleg nem adóttak a felsőoktatásban. E helyett az egyetemek az üzleti szempontokat és a jó teljesítménymutatókat szem előtt tartva figyelmen kívül hagyják azokat az életszerű kultúrákat és környezetet, melyekben megvalósul az innováció, ötletek születnek és áramlanak, és valódi kommunikáció történik. A felsőoktatási rendszert el kell választani a piacoktól, az egyetemeket mentesíteni kell üzleti érdekeik nyomásától, és közösségi tulajdonként kell kezelnünk őket.

A szolgáltató szektor teljes egészét fejlesztenünk kell, különösen az oktatás-nevelés, a képzés, az egészségügy és szociális gondoskodás területén.

Új mezőgazdasági termelőrendszert kell kialakítanunk mind helyi, mind globális szinten. A környezetbarát bioélelmiszerek területén kellene befektetéseket eszközölni, olyan rendszerek kialakításával, melyekben helyben történik az élelmiszerek előállítása, feldolgozása és fogyasztása, így a képződő haszon a helyi közösségeknél marad.

Emberibb munka és szociális biztonság

A szociális Európa kialakításán fáradozunk, melyben az emberek a haszon előtt és a társadalmi érdekek a piaci érdekek fölött állnak. Ez olyan gazdaságot jelent melyben előnyt élvez a teljes körű foglalkoztatottság, a méltányos bérezés, és a munkavállalók jogai. Ez garantálná a megfelelő munkakörülményeket, és megakadályozná a munkavállalókkal szembeni negatív diszkriminációt és kizsákmányolásukat. Ez a gazdaságpolitikai szemlélet támogatná a társadalombiztosítást a betegségek, a munkanélküliség, a szegénység és a csökkent munkaépességéből adódó nehézségek elleni küzdelemben, és elősegítené a megfelelő értékű öregségi nyugdíjak biztosítását. A szociális Európának a munkán felül ki kell terjednie a tisztességes lakáskörülményekre, a magas színvonalú energiaszolgáltatásra és közlekedési infrastruktúrára, a minőségi egészségügyi szolgáltatásokra, az egyenlő hozzáférésre az oktatáshoz és a szakirányú képzésekhez, ami a polgárok számára nemcsak a jobb munkakörülményeket biztosítja, de az emberibb életet is. Ez a cél valójában versenyelőnyt jelent a globalizált gazdaságban és nem akadályozza meg gazdasági sikerességet.

Ahhoz, hogy az embereket kiemeljük a szegénységből és ösztönözzük a kereslet növekedését a pénzbeni juttatások és a szociális infrastruktúra megfelelő arányának kialakítására van szükségünk. Az adórendszernek hozzá kell járulnia a bevételek és

nem kellene adót fizetnie. A kimagasló keresetűeknek végre megfelelő részesedést kellene vállalniuk a befizetésekből és a jogalkotóknak meg kellene szüntetnie a kiskapukat az adórendszerben és a különböző adómegkerülési sémák alkalmazásának lehetőségét.

A szociálpolitika különböző megelőzésre irányuló elemei fontosak, ezért meg kellene őket erősíteni, ellenben nem szabad őket arra felhasználni, hogy ezekkel próbáljuk leplezni a pénzbeni szociális juttatások csökkentését. A személyes felelősségre való állandó hivatkozás aggodalmat kelthet, és növeli a szociális bizonytalanságot a társadalom leginkább kiszolgáltatott rétegei körében, különösen recesszió idején. Az embereknek segítségre van szükségük ahhoz, hogy méltóságos életet élhessenek, ami mentes a szegénységtől és a szociális kirekesztettségtől. A szociális juttatások alapvető állampolgári jogok, melyek segítenek az egyéneknek, hogy kezelni tudja a változásokat és a nehéz, kiszolgáltatott helyzeteket a teljes életút során.

A nyugdíjak a teljes gazdasági rendszer meghatározó részei és kulcsszerepet fognak játszani a szociális beruházási stratégiákban valamint a vagyon-újraelosztásában. Ugrásszerűen megnőtt a növekvő várható élettartam és a pénzpiacok kudarcot vallottak abban, hogy garantálják a személyes nyugdíj-megtakarítások tisztas megterülését, ezért a társadalombiztosítás gazdasági prioritást kell, hogy élvezzen. Az elmúlt évtizedben a szociális

juttatási rendszerek szabályozását felváltották a járulérendszer szabályozásával, ami jelentős vagyoneltolodást eredményezett, még hozzá a gazdagok javára. A kockázatot az államról és a vállalkozásokról a magánszemélyekre ruházták át. Ezt a folyamatot meg kell fordítani és a közös „fizess az alapján, amennyit keresel” rendszerek irányába eltolni mind a magánszektorban mind a közsférában.

A munkaerőpiacoknak meg kell felelni a rugalmasság kihívásának. A rövid távú szerződések, az ügynökségek által közvetített munkaerő, az alvállalkozók alkalmazása és az egyéni vállalkozóként történő foglalkoztatás gyakran csorbítják a munkavállalók jogait. A foglalkoztatás az alulképzett és alulfizetett, és rossz körülmények között végzett, illetve a magas szakképzettséget igénylő, és magasán megfizetett munkák területén egyaránt nőtt, de gyakran kedvezőtlen szerződéses feltételekkel és nehéz munkakörülményekkel. Az alkalmi illetve közvetített munkaerő növekvő felhasználása a gazdaság más területeire is kiterjeszti az esetükben alkalmazott munkafeltételeket. A vonatkozó szabályozás véget vethet az alacsony bérezésnek, az alacsony képzettségűek foglalkoztatásának illetve az alkalmi foglalkoztatásnak. A kizsákmányolás ellen a legjobb garanciát az erős szakszervezetek jelentik. A minimálbér bevezetésével a munka és az élet minősége javulhat. De ezzel párhuzamosan biztosítanunk kell, hogy a munkakörülmények összeegyeztethetőek legyenek a

gondoskodás iránti felelősség elvével. Fokozatosan növelni kell a szaktudást egyúttal demokratizálni és radikalizálni azt, azért, hogy ne csupán a emberibb munka, de az emberibb élet lehetőségét is megteremtsük.

A demokrácia új politikája

Azoknak az intézményeknek, melyek a múltban megadták az embereknek a lehetőséget a politikai gondolkodásra és a politikában való részt vételre: a szakszervezeteknek, az egyházaknak, és a politikai pártoknak, most tagjaik számának jelentős csökkenésével kell szembesülniük. Sokan csalódtak a képviseleti demokráciában. Ők elvesztették a politikusokba és a politikai pártokba vetett bizalmukat. A társadalmakban, melyekben élünk, az emberek jelentős része pesszimista a jövőt illetően. Ennek az az oka, hogy a demokráciánk az elmúlt 30 év során egyetlen jövőképet kínáltak, melyet a piacok és a haszon határozott meg. A gazdasági válság egyben a demokrácia válsága, de egyúttal megteremti a politika újraélesztésének lehetőségét is.

A pártokból való általános kiábrándultság ellenére is rendkívül erőteljes a politikai, kulturális és közösségi tevékenység iránti igény társadalmainkban. A politika mindinkább egyénközpontú, egyre etikusabb igényű, és a elképzélések és életstílusok sokféleségén nyugszik. A korábbi kollektív stílust és a politikai monokultúrákat jó néhányan elutasítják. Ezek a változások ösztönzőleg hatnak az

olyan új politikai struktúrák és kultúrák keresésére, melyek összekapcsolják a politikai hatalommal bíró társadalmi intézményeket a társadalmi mozgalmakkal illetve a politikai és választói csoportokkal. A közösség mozgásteret nő, és egyre erőteljesebbek a társadalmi igazságosság és a fenntarthatóság érdekében meghirdetett kampányok.

A hatalomnak a társadalom alsóbb szintjein kell kialakulnia, és ezt a lentől származó hatalmat lehet magasabb szinten delegálni. Nem jelölhetjük ki a szociális változások kollektív képviselőit. Az emberek csak magukat ruházhatják fel hatalommal. Azonban megerősíthetjük a demokráciát, ezáltal megteremthetjük az emberek felemelkedéséhez szükséges körülményeket, és a lehetőséget arra, hogy szövetségeket építsünk ki velük. Valódi hatalommal és hatásos politikával ők építhetik ki az etikus demokráciát.

Új, szabadabb információs kultúrára van szükség és közvetlenebb hozzáférésre a médiához. Megnőtt az internet alapú hálózatok és adatbázisok jelentősége a kampánytevékenységben, ami elszámolhatóvá teszi a politikai hatalmat és mobilizálja a közvéleményt. A politikai pártok továbbra is demokráciánk meghatározó részei lesznek. Ők biztosítják az intézményes folytonosságot, mert a hálózatok kevésbé állandóak. Sokat lehet nyerni a közöttük adódó szinergiahatásokból. Ahhoz, hogy ez megtörténjen, a folyamat során a pártoknak nyitottabbá kell tenni

saját politikai kultúrájukat és a szervezeteiket, és demokratizálniuk kell őket.

Willy Brandt szavaival élve „mernünk kell demokratábbnak lenni”. Ahol szükséges, ott választási reformok végrehajtásával kell javítani demokratikus kultúránkat, növelni kell az aktív részvétel lehetőségét és a határozott döntéshozó folyamatok kialakítását pártjainkon belül. Ez az erős szociáldemokrata és munkáspártok kialakulásának az előfeltétele Európában. Eljárt az idő a fentről lefelé történő kommunikáció felett. Csakúgy mint a technokrata kormányok felett, melyek, mindig a szükségszerűséggel igyekeznek meggyőzni az embereket a helyett, hogy érvekkel tennék ezt. Az emberek már nem hisznek a csodamódszerekben.

Az előttünk álló évek elsődleges feladata az lesz, hogy megteremtsük és konszolidáljuk a politikába vetett bizalmat a közéletben. A bizalom minden politikai és társadalmi tevékenység alapja. Az emberek bizalmát úgy vívhatjuk ki, hogy összehívjuk őket, közös döntéseket hozunk és közös célokat fogalmazunk meg a közreműködésükkel, nem pedig úgy, hogy megpróbáljuk kizárni őket a döntéshozatalból.

A társadalmi megújulás során a nemzetállamoknak önállóan és közösen is több lehetőségük van a cselekvésre, és többet is kell tenniük. De Európa teljes politikai közösségét kell bevonni, hogy a gazdasági krízis fordulópontot jelentsen a közeli jövőben és ne a múlt bukott politikájához való visszatérést. Előtérbe került a közös

európai álmom egy olyan kontinensről, melyen szabad polgárok élnek biztonságban szabad és teljes életüket, fenntartható és igazságos társadalmakban. Ahhoz, hogy ez meg is történjen képzelőerőre és eltökélt ambícióra van szükségünk.

4. POLITIKA AZ EMBERIBB EURÓPÁÉRT

Politika a szociális Európáért

Európának most egy a „Lisszaboni utáni stratégiára” van szüksége, amely a társadalmi termelékenység alapkonceptiójára épül. A szociális termelékenység lényege a szociális növekedés: a munka társadalmi értékének és minőségének növekedése, a piaci tevékenység környezeti és társadalmi következményeinek elszámolhatósága, és a fenntartható fogyasztási modellek kialakítása. Az egyszerű numerikus és pénzügyi mutatókon túl valójában is javítani kell az állampolgárok jólétét és az általános életminőséget. Egyenlőbb módon kell újrafelosztani a vagyoni javakat. Hatékony szabályozórendszereket kell bevezetni, melyek garantálják a színvonalas, megfizethető és széles körben elérhető közszolgáltatásokat, a korrekt béreket, megfelelő munkakörülményeket, az ingyenes oktatást mindenki számára, a bevándorlás kérdésének emberibb megítélését és a globális szolidaritást.

Pénzpiaci reform

A szociális Európa megteremtésére vonatkozó stratégiánk első és legfontosabb eleme az kell, hogy legyen, hogy felülkerekedjünk a gazdasági válságon. Azzal, hogy közösen birkózunk meg ezzel a kihívással, egy olyan Európa alapjait fektethetjük le, melyben nagyobb a nemzetek közti együttműködés, a korrektség és a társadalmi igazságosság. A tagállamok gyakran uniós partnereik rovására próbálják meg saját nemzeti érdekeiket érvényesíteni. Sürgető az igény a közös európai pénzpiacok összehangolt élénkítésére. Az összehangolt pénzpiaci bővülésnek multiplikátor hatása van, mely összességében nagyobb mérvű, mint amit egy-egy önálló állam önmagában elérhet. Ha a válságra összehangolt eszközökkel reagálunk akkor Európa egészét illetően összességében sokkal kedvezőbb lesz a megnövekedett adósságok és az elért gazdaságélénkítő hatás közötti egyensúly, mint az önálló államok esetében lenne.

A pénzpiacok és a gazdaság irányításának területein olyan reformokra van szükség, melyek Európa egészére vonatkoznak. Európában jelenleg nem megfelelő a pénzpiaci szereplők tevékenységének szabályozása. Egy Európa szintű felülvizsgálati szerv ki tudná harcolni a tőkeszükséglet előteremtését, növelné a pénzpiaci szereplők befektetési tevékenységének átláthatóságát és megkönnyítené a hatékony információáramlást az országos

felügyeleti szervek között. Az Európai pénzügyi piacoknak a stabilitás és fejlődés forrásaivá kell válnia, egy termelési központú európai gazdaságban. Az, hogy a részvények értékállóságának megteremtése kap központi szerepet, visszafogja az állóeszközökbe történő befektetéseket, ezáltal gátat vet a gazdaság és a foglalkoztatás növekedésének. Ahhoz, hogy ennek véget vessünk az Európai Központi Bank és az Európai Monetáris Unió reformjára van szükség. Ez javítani fogja Nagy-Britannia kilátásait is az euró használatának bevezetésére. Az Európai Központi Bank hatásköre mellett, börtöni kellene a felette gyakorolt ellenőrzést. Az árstabilizáción felül, szükség esetén, olyan egyéb társadalmi célok megvalósításra is ki kell terjeszteni a bank illetékeségét, mint például a munkanélküliség csökkentése, a pénzügyi rendszerek stabilitása, az európai gazdaságpolitikai törekvések és a külső szereplőkkel folytatott monetáris együttműködés támogatása.

Az Unió központi költségvetését jelentős mértékben növelni kellene, ezáltal lehetővé tenni, hogy a jelenleginél lényegesen több erőforrást lehessen újrafelosztani. Egyúttal az Európa Bizottságot fel kell ruházni azzal a jogosítvánnyal, hogy az Európa Tanács és Parlament támogatásával akár deficittel is működjön.

A Stabilitási és Növekedési Paktum helyett egy új egyezményt kell létrehozni a tagállamok költségvetési politikájának az összehangolására. Az összehangoltság és központosítás bizonyos mértékben egymás alternatívái: minél nagyobb mértékű és

megbízhatóbb az együttműködés annál kisebb központi költségvetésre van szükség- azonban e két eszköznek együttesen lehetővé kell tennie a közös európai adó és költségek politikák kialakítását.

Foglalkoztatás és szociális biztonság

Az Európai Unió erejének egyik forrása az, hogy a nemzetállamok különböző utakon járnak. A szociális Európa kialakítása nem azt jelenti, hogy egyetlen rendszert kell ráerőltetnünk minden nemzetre, hanem konszenzust a szociális juttatásokra fordított kiadások területén. Egy olyan európai minimálműködés, ami alkalmazkodik a nemzeti átlagjövedelmekhez segítene a munkabérek közötti növekvő különbségek visszaszorításában, és megelőzhetné az „szociális dömpinget”(a gyártás áthelyezését olyan területekre, ahol alacsonyabbak a bérköltségek). Ennek bevezetéséhez szükségünk van egy a brit „Alacsony Bérek Bizottságához” hasonló szervezetre mely szorosan együttműködik a szakszervezetekkel.

Az Európai Bíróság döntéssorozatával – a Laval, Viking és Rueffert ügyek – újraszabályozta a munkaerőpiacokat, megváltoztatva az 1996-os „Kiküldetési irányelv” rendelkezéseit. Ezt az irányelvet most meg kell reformálni, hogy helyreállítsuk a kollektív szerződések gyakorlatát és a munkások jogát a sztrájkra, és egész Európában kivívjuk az egyenlő elbírálást a kiküldetésben lévő és a bevándorló munkások részére.

Európának igazságos adórendszerre van szüksége. A jelenlegi adóverseny a kontinensen ahhoz vezet, hogy az adóterheket a vállalatokról az egyéni jövedelmekre és fogyasztásra helyezik át. Ez nemcsak regresszív hatású, de igazságtalan is, ráadásul Európának olyan harmonikus vállalati adópolitikára van szüksége, mely biztosítja a nemzeti társadalombiztosítási rendszerek működéséhez szükséges pénzügyi feltételeket. Közép távon az Európai Uniónak elő kell teremtenie a saját pénzügyi erőforrásait, az európai vállalatok által megfizetett adókból és az Európán belüli pénzügyi tranzakciókból származó adókból. Meg kell szüntetni az offshore adóparadicsomokat, és a vállalati nyereségre azokban az országokban kell kivetni az adót ahol azt megkeresik.

Energiabiztonság és fenntarthatóság

Európának a világ ökológiailag leginkább fenntartható gazdaságává kell válnia. Ha az Egyesült Államok versenybe száll a világ legzöldebb gazdasága címért, akkor Európának is részt kell vennie ebben a versenyben, mert ez az egész emberiség javát szolgálja. Európa szerte olyan környezetvédelmi szabályozást kell alkotni az erőművek működését illetően, mely következetesen szigorúbb szennyező anyag kibocsátásra vonatkozó követelményeket határoz meg és a szén-dioxid leválasztás és tárolás (CCS) eljárás alkalmazásához vezet. Egy olyan az áram előállítására vonatkozó energiahatékonysági terv létrehozása, mint az autók esetében,

magakadályozná, hogy a kormányok engedélyezzék az olyan szénerőművek építését, melyek nem alkalmazzák valamilyen formában a szén-dioxid leválasztást.

Egy kiegyensúlyozottab európai áramhálózat kialakítása csökkenteni fogja a szénszükségletet, és javítja az energiabiztonságot az által, hogy csökken kiszolgáltatottságunk a külföldről származó olajnak és földgáznak. Ez számottevő mértékben csökkenti majd a szénalapú szennyezőanyag kibocsátást, és hosszú távon csökkenti az üzemanyagárakat is. Azokat a kétoldalú megállapodásokat, melyekről jelenleg is folynak a tárgyalások, Európa egészére kellene kiterjeszteni.

Globális társadalmi igazságosság

A szociális Európának az igazságos világkereskedelemért kell küzdenie. Az Unió még mindig egy rendkívül agresszív szabadkereskedelmi gyakorlatot folytat. A jelenleg tárgyalt Gazdasági Együttműködési Megállapodások Afrikai, Karib-tengeri és Csendes-Óceáni partnerekkel komoly mértékben veszélyeztetik az érintett országok fejlődését. Az EU legújabb, „Globális Európa” elnevezésű kereskedelmi stratégiája több tucat országot próbál még szélsőségesebb szabadkereskedelmi egyezményekben kényszeríteni a „nagyőke” érdekében. Az EU kereskedelmi politikájának teljes körű áttekintésére van szükség és egy olyan új

rendszer kialakítására, mely a szegények és a kirekesztettek jogaira fekteti a hangsúlyt. A kereskedelmi politikát demokratikusabbá és elszámolhatóbbá kell tenni, garantálva az információ nagyobb mértékű megosztását és a polgári társadalom nagyobb szerepvállalását.

Európai demokrácia

Ahhoz, hogy megerősítsük az európai demokráciát élnünk kell a felülvizsgálati testületek alkalmazásának lehetőségével az európai közös vállalatoknál (Ses) azért, hogy az érintettek is felügyelhessék az igazgatótanácsok tevékenységét.

Az Európai Uniónak olyan polgári kultúrát kell kialakítania, amely aktívan részt vesz a szavazásokon, megtartja demokratikus intézményeit, és alaposan átvizsgálja azokat.

Az Uniónak társadalmi vitát kellene kezdeményeznie minden fontos döntése előtt. Ahhoz, hogy képviselni tudja a közös érdekeket az Európai Parlamentnek, melyet az emberek közvetlenül választanak, biztosítani kell a illetékességet, a jogalkotás kezdeményezésére és az Európa Bizottság Elnökének megválasztására.

5. VITÁBA HÍVJUK ÖNÖKET

Ez a kiadvány lefekteti az emberibb társadalom alapelveit. Ezt a programot azonban csak maga a társadalom tudja megvalósítani, vitával és tettekkel. Ezért mi vitába hívjuk a polgári társadalmat, a társadalmi mozgalmakat, a szakszervezeteket és a pártjaink tagjait és mindenkit valamennyi európai nemzetből, hogy vitassák meg és fejlesszék tovább azokat a gondolatokat melyeket ebben a kiadványban megfogalmaztunk.

Mindenkit vitába szólítunk, aki egy társadalmilag igazságosabb, fenntartható és demokratikus Európában akar élni.

Ez csak a kezdet.....

A SZERZŐK

Jon Cruddas Dagenham parlamenti képviselője, brit Labour Party

Andrea Nahles Német Szociáldemokrata Párt (SPD) alelnöke, képviselő a Bundestagban és az SPD szóvivője a munka és a szociális ügyek területén

KAPCSOLAT

- Bekapcsolódhat a vitába, ha elküldi véleményét, észrevételeit erről az írásról a www.goodsociety.eu/en címre
- Jon Cruddast az alábbi címeken érheti el:
House of Commons, London SW1A 0AA
cruddasj@parliament.uk
- Andrea Nahlesszel a következő címeken veheti fel a kapcsolatot:
Willy-Brandt-Haus, D-10911
andrea.nahles@spd.de

- Amennyiben a COMPASS-ról szeretne információt kapni akkor keresse:

Gavin Hayest, General Secretary

Compass

Southbank House

Black Prince Road

London SE1 7SJ

gavin@compassonline.org.uk

www.compassonline.org.uk

KÖSZÖNETNYILVÁNÍTÁS:

Hálás köszönet Friedrich Ebert Stiftungnak, amiért támogatta a kiadvány elkészültét.

compass